

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ОҚЫТУШЫЛАРЫН ДАЯРЛАУ САЛАСЫНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ

Солтанбеков С.Е.

sse05@mail.ru

Павлодар педагогикалық университеті

Омаров Е.Б.

А.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Бұл мақалада Қазақстан Республикасында дене шынықтыру мұғалімдерін даярлаудың білім беру үдерісінде қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану мәселелері қарастырылған.

Қазақстан Республикасында білім беруді жаңғыртудың маңызды бағыттарының бірі ашық және қашықтықтан білім беру жүйесін құру болып табылады.

Қазақстан Республикасында ашық және қашықтықтан білім беру жүйесінің қалыптасуының ерекше өзектілігі бірқатар себептермен айқындалады. Біріншіден, бұл Қазақстанның үлкен аумақтарға ие болуымен сипатталатын "аумақтық себеп", яғни, негізгі ғылыми-техникалық ресурстар ірі қалаларда шоғырланған. Екіншіден, бұл білім беру саласындағы ресурстардың белгісіздігі мен шектелуі жағдайында білім беру қызметтері саласын дамытуды талап ететін "нарықтық экономика себебі".

Соңғы жылдары еңбек нарығында айтарлықтай өзгерістер болды: қызметкерлерге қойылатын талаптар артты, кадрларды іріктеу кезінде мамандардың технологиялық дайындығына көп көңіл бөлінуде. Сондықтан, бұл мәселе оқу мазмұны мен білім беру технологияларына қатысты білім алушылар мен ұстаздардың және жалпы бұқара халықтың жаңа қажеттіліктерін қалыптастырумен байланысты "жеке себеп" [1,2].

Студенттерді оқытудағы қашықтықтан оқыту технологиялары университет қызметінің маңызды бағыттарының бірі болып табылады.

Оқу үдерісін ұйымдастыру студенттің институттың білім беру ресурстарына қол жетімділігін қамтамасыз ету үшін интернетті пайдалануға негізделген заманауи білім беру технологияларын, сондай-ақ білімді тесттік бақылау жүйелерін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

Қашықтықтан білім беру технологиялары оқу үдерісін технологиялық сүйемелдеумен жүзеге асырады, оқытушылар құрамы қашықтықтан оқыту технологиялары бойынша оқытуды жүргізеді.

Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары:

1.Кәсіптік және жоғары кәсіптік білім базасында бакалавриаттың қысқартылған білім беру бағдарламалары бойынша негізгі қызметтен қол үзбей тұрғылықты (уақытша болатын) жері бойынша білім алу мүмкіндігі.

2.Жеке оқу жоспары бойынша оқу мүмкіндігі.

3.Басқа қаладан келген студенттер оқу оқыйтын және тұрғылықты жеріне баруға кететін шығындарын азайту арқылы өз шығындарын оңтайландыруға мүмкіндік алады.

4.Қорытынды аттестаттауды табысты аяқтағаннан кейін мемлекеттік үлгідегі диплом (жоғары білім туралы диплом) беріледі.

Қашықтықтан білім беруді қолдана отырып, студенттер келесі мүмкіндіктерді алады:

1.Пәндердің оқу-әдістемелік кешендеріне қол жеткізуі.

2.Мұғалімге (тьюторға) сұрақ қою және кеңес алуы.

3.Бақылау (курстық) жұмысын (оның ішінде электронды нұсқада) жіберу және оқытушының рецензиясын алуы.

4.Қашықтықтан білім беру технологиялары жүйесінде сынақ тестін тапсыру арқылы білімді бақылаудан өтуі.

5.Сессия кестесін білуі.

6.Оқу үдерісін ұйымдастыру туралы ақпаратты қамтитын жаңалықтар түрлерін қарау.

7. Университеттің электрондық кітапханасына қол жеткізуі.

8. Студенттермен және оқытушылармен on-line режимінде сөйлесуі.

Қашықтықтан білім беру технологиялары қызметінің негізгі бағыттары келесідей болады:

1.Қашықтықтан білім беру технологиялары бойынша оқу үдерісін ұйымдастыру және басқару;

2.Қашықтықтан оқытудың дидактикалық құралдарын әзірлеу;

3.Қашықтықтан білім беру технологиялары бойынша оқу үдерісін ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету;

4.Ақпараттық білім беру ресурстарының мәліметтер базасын құру;

5.Ақпараттық және коммуникативтік технологияларды (АКТ) тиімді пайдалану үшін ғылыми-педагогикалық кадрларды қайта даярлауға қатысу;

Қашықтықтан білім беру технологиялары бойынша білім алушыларға арналған оқу-әдістемелік базалар:

1.ЖОО электронды кітапханасы;

2.Электрондық дәрістер, электрондық оқулықтар мен оқу құралдары;

3.Курстық істер-бағдарламалар;

4.Видеодәрістер және бейнематериалдар;

5.Интернет ресурстары;

6.Аудиоматериалдар.

Қашықтықтан білім беру технологиясының қамтамасыз етілуі:

1.Оқу үдерісіне заманауи оқу-әдістемелік, дидактикалық материалдарды, оқытудың автоматтандырылған жүйелерін, ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету жүйелерін, және ақпараттық-кітапханалық жүйелерді бағдарламалық қамтамасыз етуді енгізу;

2.Қашықтықтан білім беру технологияларының дидактикалық құралдарын әзірлеу және енгізу;

3.Электрондық тасығыштарда оқу-әдістемелік кешендерді, оқу-әдістемелік құралдарды және дидактикалық материалдарды әзірлеу;

4.Электрондық оқулықтарды, мультимедиялық курстарды, әдістемелік құралдарды және қашықтықтан білім беру технологияларының басқа да әдістемелік құралдарын әзірлеу, сатып алу және игеру;

5.Қашықтықтан білім беру технологиялары үшін тестілеу жүйелерін және білімді бақылаудың басқа да құралдарын, ақпараттық ресурстарды пайдалану әдістемесін әзірлеу және енгізу;

6.Білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, телекоммуникациялық құралдарды пайдалана отырып, оқу үдерісіне қатысушылардың өзара іс-қимылы арқылы білім алушыларды ғылыми және әдістемелік қамтамасыз ету;

7.Аумақтық аттестаттау комиссияларында, қол жеткізуді шектеудің электрондық әдістерін, тәуелсіз бағалау әдістерін, жұмыстарды жариялап қорғауды қолдану арқылы жалғандыққа, жалғандыққа қарсы қорғалған ақпараттық жүйеде білім алушылардың үлгерімін ағымдағы бақылауды және аралық аттестаттауды ұйымдастыру.

Қашықтықтан білім беру технологияларын енгізуден күтілетін нәтижелер:

1.Оқу үдерісінде жаңа ақпараттық технологияларды қолдануда оқытушылардың құзыреттілігін арттыру;

2.Білім беру кеңістігінде болып жатқан барлық инновацияларды ескере отырып, білім беру үдерісіне педагогикалық ұжымның шығармашылық көзқарасы үшін негіз құру;

3.Жаңа технологияны қолдану бойынша ұсыныстар әзірлеу;

4.Барлық пәндер бойынша қашықтықтан білім беру технологиялары мен оқитын студенттердің білім сапасы дәстүрлі жүйе бойынша оқитын студенттердің білім сапасынан асып түсіру;

5.Студенттердің шығармашылық ойлау және ғылыми-зерттеу қызметінің деңгейін арттыру;

6.Түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыру;

Қашықтықтан оқытудың тиімділігі мен сапасы дамыған материалдық-техникалық базасына, оқу үдерісіне, оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің болуына ғана байланысты емес. Бұл іс-шара көбінесе оқытушылардың қашықтықтан оқыту жүйесінде кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығымен анықталады.

Ашық және қашықтықтан білім беру жүйесінің қалыптасуы мен дамуы сапалы білімге қол жеткізуді қамтамасыз етіп қана қоймай, сонымен қатар білім беру қызметтерінің әлемдік нарығында белгілі бір орынға ие болуға мүмкіндік береді [3].

Күндізгі оқытудың дәстүрлі түрлерімен салыстырғанда қашықтықтан оқытудың негізгі артықшылықтары келесідей анықталады.

Қашықтықтан оқыту кезіндегі оқу үдерісінің негізі -оқушының мақсатты және басқарылатын қарқынды өзіндік жұмысы, ол өзі "оқытудың жеке траекториясын" таңдай алады, яғни, оқу пәндері мен курстардың даму тізбегін анықтай алады, сонымен, өзіне ыңғайлы жағдайда, жеке даму қарқынмен, өзіне ыңғайлы уақытта оқи алады. Сондықтан қашықтықтан оқытудың негізгі артықшылығы-орналасқан жері, оқу уақыты және оның қарқыны бойынша

белгілі бір "еркіндік" береді. Бұл қашықтықтан оқытуды үздіксіз білім беру, "өмір арқылы білім беру" талабының идеясын жүзеге асыру үшін, аса өзекті етеді [3]. Қашықтықтан оқытудың маңызды артықшылығы оның экономикалық орындылығы болып табылады. Сарапшылардың пікірінше, қашықтықтан оқытудың құны, оқу үдерісін ұйымдастырудың дәстүрлі түрлерін қолдану кезіндегі оқудан әлдеқайда төмен [4].

Алайда, жағымды сәттерге қарамастан, Қазақстандық білім беру жүйесінде қашықтықтан оқытуды нақты пайдалану жеткіліксіз деп сипатталуы мүмкін. Қашықтықтан оқытудың тиімділігі үш негізгі себептермен анықталады: материалдық-техникалық қамтамасыз ету себебі (оқу орнының материалдық-техникалық базасы); оқу-әдістемелік қамтамасыз ету себебі (оқу-әдістемелік кешендер, білім беру бағдарламалары мен технологиялар); ұйымдастырушылық қамтамасыз ету себебі (қашықтықтан оқыту тәртібінде өзінің кәсіби қызметін жүзеге асыруға дайындалған тьютор – оқытушылардың) болуымен.

Дене шынықтыру және спорт мамандарын даярлау жүйесінде қашықтықтан оқыту технологияларын жеткіліксіз қолданудың негізгі себебі-оқытушылардың қашықтықтан оқыту жүйесінде кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайын еместігі, байланыс сағаттарын қажет ететін шығармашылық мамандықтың ерекшелігі, сондықтан, егер сіз негізгі практикалық пәндерді байланыс сағаттарымен қамтамасыз етсеңіз, қашықтықтан оқыту түрін дене шынықтыру және спорт мамандықтары бойынша бейімдей аласыз.

Осылайша, қашықтықтан оқыту жүйесінде білім беру үдерісін ұйымдастырудағы оқытушының басты міндеттері: қашықтықтан оқыту курсы әзірлеу; оқыту бойынша нұсқаулықтарды әзірлеу; студенттерге дер кезінде кеңес беру, мысалы дәстүрлік оқу үдерісіндегідей деканат пен кафедраның бекіткен кестесінің күнін, уақытын тосып жүрмес үшін қолайлы жағыдай туындайды. Демек, қашықтықтан оқыту жүйесінің тиімділігі, біріншіден студенттер ұстаздан күнделікті оқу үдерісінде тапсырған бақылау жұмыстарының және басқада тапсырмаларының бағалану нәтижелерін білу үшін, уақыт жоғалтпайды, яғни бұрынғыдай оқытушымен арнайы кездесу қажеттігі үзіледі, бұл дегенің өз кезегінде коррупциялық бағытты жоққа шығарады. Сонымен, екіншіден алғанда осындай тиімділігі жағынан қашықтықтан оқыту жүйесі білім беру үдерісінде аса өзекті болып саналады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 07.06.2018 г. №3904 ЗРК/ Каз. Правда. - 2018-11 июня.
2. Правила организации деятельности высших учебных заведений /Приказ Министерства образования и науки РК, Астана от 11 марта 2017г. №151, пункт «Об организации и проведении учебного процесса в образовательных учреждениях».
3. Малитиков Е.М., Карпенко М.П., Колмогоров В.П. Актуальные проблемы развития дистанционного образования в Российской Федерации и странах СНГ // Право и образование. – 2000. – №1 (2). – С. 42–54.
4. Зайченко Т.П. Основы дистанционного обучения: Теоретико-практический базис: Учебное пособие. - СПб: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2004. – 167 с.